

PROCESSOS DE SELECCIÓ D'ENGINYERS A LES ADMINISTRACIONS

Es pot limitar només a titulats d'enginyeria industrial la possibilitat de participar en un procés de selecció d'enginyer/a ?

D'acord amb la Llei i la jurisprudència que l'ha interpretat, les administracions només poden limitar que per a un procés de selecció es presentin titulats d'enginyeria industrial si la plaça concreta es posa en relació amb la professió d'enginyer/a industrial.

Seria el cas que la plaça sigui, d'acord amb la fitxa, d'enginyer/a industrial o es tracti d'un cos específic d'enginyeria industrial de l'Administració.

En el cas que això sigui possible, les bases haurien d'exigir per a poder participar en el procés de selecció "Estar en possessió de la titulació d'enginyeria industrial o de màster que habiliti per a l'exercici de la professió d'enginyeria industrial. Si es tracta d'un títol obtingut a l'estranger, cal disposar de l'homologació corresponent."

A la resta de supòsits no és possible limitar a una concreta titulació la possibilitat d'accés al procés de selecció.

Quan no s'exigeix titulació concreta es pot admetre qualsevol titulació ?

No.

L'article 56 del Real Decreto Legislativo 5/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto Básico del Empleado Público (EBEP) estableix que per a participar en un procés de selecció cal "posseir la titulació exigida", per la qual cosa les bases han de definir les titulacions que podrien participar-hi.

Artículo 56. Requisitos generales.

1. Para poder participar en los procesos selectivos será necesario reunir los siguientes requisitos:

....e) Poseer la titulación exigida.

I l'article 76 del mateix text estableix també que els cossos i escales es classifiquen d'acord amb la "titulació exigida per a accedir-hi".

Per tant, les bases han de determinar quines titulacions poden accedir a la plaça, tenint en compte les funcions del lloc de treball.

Com determinar quines titulacions poden ser admeses en un procés de selecció?

Cal posar en relació les funcions de la plaça amb les atribucions i competències de les diferents titulacions.

En el marc pre-Bolònia existien diferents titulacions dels nivells d'enginyeria superior i d'enginyeria tècnica. Es tractava d'un sistema de titulacions taxades i les bases de cada convocatòria especificaven la titulació o titulacions concretes que s'exigien per tenir accés al lloc de treball en qüestió.

A l'àmbit local, tenint en compte les tasques a desenvolupar, majoritàriament s'acostumava la titulació d'enginyeria industrial per a places de nivell A i d'enginyeria tècnica per a places de nivell B. Eren minoritaris els casos on a aquests llocs de treball hi podien optar altres titulats, sempre tenint en compte les funcions que es requerien, la qual cosa no evitava certa conflictivitat en les bases de la selecció.

A l'administració autonòmica i general els conflictes de titulacions eren més freqüents i van generar una jurisprudència, poc unànime, partidària d'evitar els monopolis competencials a favor d'una determinada titulació. Una part de la jurisprudència establí que calia donar accés a totes les titulacions que acreditessin coneixements, però en d'altres es considerava que no calia donar accés a totes les titulacions sinó que era suficient que les indicades a les bases no fossin arbitràries.

El principal problema actual és la implantació de l'espai europeu d'educació superior, la qual cosa ha implicat l'existència de multitud de titulacions tant de nivell de grau com de màster i la impossibilitat d'establir un catàleg clar de totes les titulacions que acreditin coneixements suficients per a les tasques que es precisen. Això no ha impedit que l'EBEP segueixi establint l'exigència d'una titulació a les bases com a requisit general i, per tant, les administracions locals haurien de concretar quines de les titulacions d'enginyeria existents s'ajusten a les tasques concretes que es volen reservar pel lloc de treball.

Per intentar resoldre aquest atzucac caldria tenir en compte els següents punts:

- No existeix cap titulació d'enginyer ni de graduat/da en l'àmbit de l'enginyeria. Enginyeria, enginyeria tècnica, grau o màster són nivells de formació, no titulacions. A cada nivell de formació corresponen diverses titulacions.(Enginyeria: enginyeria industrial, enginyeria de mines, enginyeria informàtica, etc. Per a enginyeria tècnica: enginyeria tècnica industrial especialitat mecànica, enginyeria tècnica industrial especialitat tèxtil, enginyeria tècnica agrícola especialitat indústries agràries i alimentàries, enginyeria tècnica agrícola especialitat hortofrotícula i jardineria, etc.)

- "L'àmbit de l'enginyeria" és un concepte indeterminat que cada entitat pot entendre de manera diferent, la qual cosa és contrària a l'objectivitat amb que s'han de comportar les administracions. Aquesta denominació tant genèrica permetria l'accés a titulacions quina preparació no s'ajustaria a les tasques pròpies d'un enginyer a l'Administració local. Per exemple, la Universitat Politècnica de Catalunya inclou com a graus d'enginyeria el grau en Disseny i Desenvolupament de Videojocs; el grau en Enginyeria de Sistemes Biològics o el grau en Enginyeria en Vehicles Aeroespacials, que indubtablement donen una excel·lent formació en el seu àmbit, però que no semblen les adequades per a desenvolupar les tasques que desenvolupen els tècnics municipals.

- Més concreció dona la terminologia de "grau de l'àmbit de l'enginyeria industrial" o de "grau de l'àmbit industrial de l'enginyeria", si bé, també inclouria, segons la classificació de la Universitat Politècnica de Catalunya, titulacions com el grau en enginyeria biomèdica, el grau en enginyeria d'automoció o el grau en disseny industrial i desenvolupament de productes que, com les anteriorment indicades, amb seguretat donen una excel·lent formació en el seu àmbit, però que tampoc semblen adequades en l'àmbit local.

- Les enginyeries no tenen especialitats. No existeix una enginyeria especialitat industrial front una enginyeria especialitat agrònoma o enginyeria especialitat naval. Existeix

l'enginyeria industrial (títol pre-Bolònia o màster), l'enginyeria agrònoma (títol pre-Bolònia o màster) o l'enginyeria naval (títol pre-Bolònia o màster). Els màsters que habiliten per a l'exercici d'una professió regulada també segueixen el mateix principi.

- Les titulacions de nivell d'enginyeria tècnica sí han de tenir en compte l'existència d'especialitats. No existeix la titulació d'enginyeria tècnica industrial sinó d'enginyeria tècnica industrial especialitat elèctrica, d'enginyeria tècnica industrial especialitat química, d'enginyeria tècnica industrial especialitat mecànica, etc. L'especialitat delimita el camp d'actuació del titulat/da. Les titulacions del nivell de grau que habiliten per a l'exercici d'una professió regulada han de tenir en compte aquest punt.

Quin nivell de formació és necessari per accedir a places d'enginyeria de nivells A1 i A2?

Si amb anterioritat existien a les administracions el grup A, on accedien les diferents titulacions d'enginyeria superior, i el grup B on accedien les diferents titulacions d'enginyeria tècnica, a l'actualitat l'article 76 de l'EBEP estableix un nivell A, que es subdivideix en A1 i A2.

Los cuerpos y escalas se clasifican, de acuerdo con la titulación exigida para el acceso a los mismos, en los siguientes grupos:

Grupo A: Dividido en dos Subgrupos, A1 y A2.

Para el acceso a los cuerpos o escalas de este Grupo se exigirá estar en posesión del título universitario de Grado. En aquellos supuestos en los que la ley exija otro título universitario será éste el que se tenga en cuenta.

La clasificación de los cuerpos y escalas en cada Subgrupo estará en función del nivel de responsabilidad de las funciones a desempeñar y de las características de las pruebas de acceso.

Grupo B. Para el acceso a los cuerpos o escalas del Grupo B se exigirá estar en posesión del título de Técnico Superior.

Grupo C. Dividido en dos Subgrupos, C1 y C2, según la titulación exigida para el ingreso.

C1: Título de Bachiller o Técnico.

C2: Título de Graduado en Educación Secundaria Obligatoria.

Per tant, la regla general és que la titulació de nivell de grau és la que dona accés a les places de nivell A, fora els supòsits en que una llei exigeix un altre títol universitari o, com ha indicat la jurisprudència, quan es refereix a plaça relacionada amb una professió determinada, en quin cas es pot exigir la titulació que escaigui encara que sigui de nivell de màster

Atès que tant a la legislació com a les sentències de l'Audiència Nacional se segueix establint una relació entre la professió regulada i la titulació que habilita per a l'exercici de l'esmentada professió, sigui de nivell de grau o de nivell de màster, no seria contrari a dret reservar, en casos de professions regulades, a professionals amb titulació de màster (enginyeria industrial, enginyeria de camins, canals i ports, etc) llocs de treball directament vinculats amb l'exercici de l'esmentada professió. Tot sens perjudici que, com s'ha indicat, el Tribunal Suprem ha admès la interpretació de l'article 76 de l'EBEP en cassació i caldrà esperar una futura jurisprudència al respecte.

Cal tenir en compte que l'existència de dos sistemes de titulació, l'anterior i el posterior a l'espai europeu, va obligar a establir a la normativa un termini transitori en el mateix EBEP

Disposición transitoria tercera. Entrada en vigor de la nueva clasificación profesional.

1. Hasta tanto no se generalice la implantación de los nuevos títulos universitarios a que se refiere el artículo 76, para el acceso a la función pública seguirán siendo válidos los títulos universitarios oficiales vigentes a la entrada en vigor de este Estatuto.

2. Transitoriamente, los Grupos de clasificación existentes a la entrada en vigor de la Ley 7/2007, de 12 de abril, se integrarán en los Grupos de clasificación profesional de funcionarios previstos en el artículo 76, de acuerdo con las siguientes equivalencias:

Grupo A: Subgrupo A1.

Grupo B: Subgrupo A2.

Grupo C: Subgrupo C1.

Grupo D: Subgrupo C2.

Grupo E: Agrupaciones Profesionales a que hace referencia la disposición adicional sexta.

3. Los funcionarios del Subgrupo C1 que reúnan la titulación exigida podrán promocionar al Grupo A sin necesidad de pasar por el nuevo Grupo B, de acuerdo con lo establecido en el artículo 18 de este Estatuto.

Per tant, momentàniament, les titulacions pre-Bolònia s'han de tenir en compte per a l'accés a la funció pública, sens obviar que en futur més o menys immediat les titulacions que no siguin de grau o màster no seran suficients per accedir-hi.

Pot un/a enginyer/a industrial pre Bolònia accedir també a una plaça A2?

Sí.

Resulta inqüestionable que la titulació d'enginyeria industrial permet assumir totes les competències professionals que corresponen als enginyers tècnics, qualsevol que sigui la seva especialitat, i sense cap limitació, perquè la seva formació es multidisciplinària i generalista a diferència de la d'enginyer/a tècnic/a industrial, que és especialitzada. Per tant, atès que un/a enginyer/a industrial té una formació superior, aquest fet l'habilita per poder desenvolupar totes les tasques i accedir a una plaça A2 d'enginyer/a tècnic/a industrial de qualsevol de les especialitats.

La jurisprudència del Tribunal Suprem ho ha confirmat en un cas d'Enginyeria de Camins, Canals i Ports per a places d'Enginyeria Tècnica d'Obres Públiques. La sentència 625/2023 de 17 de maig, de la Secció Quart de la Sala del Contenciós Administratiu va concloure la possibilitat d'accés.

3. Lo litigioso se plantea porque para acceder al Cuerpo Superior de Gestión en Ingeniería Técnica en Obras Públicas, del subgrupo A2, se exige como requisito de concurrencia poseer la titulación reseñada en el anterior punto 1.1º. Pues bien, los aspirantes con título de Ingeniero de Caminos, Canales y Puertos post-Bolonia, que es un título de Máster, pudieron concurrir a esa convocatoria pero

no aquellos con esa titulación pre-Bolonia, luego el término de comparación son los titulados post-Bolonia.

4. La exclusión de los titulados pre-Bolonia es injustificada y desproporcionada pues los títulos de Ingeniería de Caminos, Canales y Puertos, ya sean pre o post-Bolonia, tienen un nivel 3 MECES y nivel europeo 7 EQF. Luego tras cursar estudios conducentes a la obtención de esa titulación con arreglo al sistema anterior o al actual, esos titulados cuentan con una formación en la que es inherente haber adquirido antes los conocimientos que se acreditaban con la antigua Ingeniería Técnica o con el actual Grado correspondiente y al respecto esa inherencia se deduce del hecho de que los títulos de Ingeniería Técnica de Obras Públicas pre-Bolonia y de Grado correspondiente, tienen el nivel de 2 MECES (Grado) y se corresponden con el nivel 6- EQF.

.... 1. Conforme a lo expuesto y a los efectos del artículo 93.1 de la LJCA, concluimos respecto de la cuestión de interés casacional objetivo, que el título de Ingeniero de Caminos, Canales y Puertos pre-Bolonia habilita para el acceso al empleo público en plazas de Ingeniero Técnico de Obras Públicas en cuyos procesos selectivos se exija el título de Grado en Ingeniería Técnica de Obras Públicas o bien título universitario oficial de grado que, de acuerdo con los planes de estudio vigentes, habilite para ejercer las actividades de carácter profesional relacionadas con las funciones asignadas a la escala del cuerpo.

I per tant, el Tribunal Suprem va tancar la controvèrsia en el sentit que les titulacions de nivell d'enginyeria, tant les anteriors com les posteriors al Pla Bolonya, poden accedir a places A2 on s'exigeix titulació de nivell d'enginyeria tècnica.

Què és la descripció o fitxa del lloc de treball ?

Previ a qualsevol sistema selectiu un requisit imprescindible, fonamental i necessari és l'elaboració de la fitxa corresponent al lloc de treball.

Cal identificar i descriure quines són les tasques, les operacions, les activitats, els deures i les responsabilitats que la persona que ocupi el lloc. Així es podran determinar quin tipus de proves (teòriques i/o pràctiques), mèrits i/o criteris preferencials ha de superar o posseir el/la candidat/ta per valorar objectivament el seu mèrit i capacitat per exercir el lloc de treball.

Exemple de fitxa de lloc de treball d'enginyer/a industrial per a l'administració local

Denominació del lloc: Enginyer/a industrial (nivell A1)

Funcions: Aquesta categoria permet desenvolupar funcions de tramitació administrativa de llicències d'activitats i obres, urbanisme i d'altres d'anàlogues, també permet desenvolupar la seva activitat a equips de control del manteniment d'edificis i via pública, de serveis de control de la neteja de la ciutat, energia i altres equipaments. Les funcions requeriran desenvolupar atribucions de la professió regulada d'enginyeria industrial. Aquesta categoria permet ocupar posicions tècniques i de comandament a l'organització municipal.

Competències necessàries per al lloc de treball:

- Compromís professional
- Treball en equip
- Orientació a servei públic
- Pensament analític
- Recerca d'informació i actualització de coneixement
- Flexibilitat i obertura al canvi
- Rigor i organització
- Comunicació i influència

Formació: Titulacions que habilitin per a l'exercici de la professió d'enginyeria industrial.

Experiència: No es requereix.

Altres observacions: La professió d'enginyeria industrial és de col·legiació obligatòria. El cost de la col·legiació serà a compte de la persona que ostenti el lloc de treball.

Exemple de fitxa de lloc de treball d'enginyer/a municipal.

Denominació del lloc: Enginyer/a municipal (nivell A1).

Funcions:

1. Gestió del medi ambient local.
2. Gestió tècnica de les activitats econòmiques.
3. Gestió directa o indirecta de serveis de manteniment.
4. Gestió directa o indirecta de serveis municipals.
5. Disseny i execució d'instal·lacions en equipaments i edificis municipals.
6. Projecte i direcció d'obres d'equipaments i edificis municipals no inclosos a l'article 2.1.a) de la Llei 38/1999, de 5 de novembre.
7. Obres promogudes per l'ajuntament a la via pública.
8. Gestió tècnica en el procés d'autorització d'obres de les companyies de serveis en la via pública (distribució de gas, aigua, energia elèctrica, serveis de telecomunicacions).
9. Gestió del planejament municipal.
10. Urbanització de nous espais.
11. Mobilitat, vialitat, trànsit, itineraris, etc.
12. Protecció civil.
13. Confecció, millora i/o aprovació d'ordenances municipals de caire tècnic.
14. Autorització de l'ocupació de la via pública per part de tercers.
15. Instal·lacions municipals de telecomunicacions.

Competències necessàries per al lloc de treball:

- Compromís professional
- Treball en equip
- Orientació a servei públic
- Pensament analític
- Recerca d'informació i actualització de coneixement
- Flexibilitat i obertura al canvi
- Rigor i organització
- Comunicació i influència

Formació: Titulacions que habilitin per a l'exercici de la professió d'enginyeria industrial o enginyeria de camins, canals i ports o grau universitari que habiliti per a l'exercici de la professió d'enginyeria tècnica d'obres públiques de l'especialitat construccions civils. Atesa l'existència de multitud de titulacions amb variada denominació, es valorarà qualsevol altra titulació de grau universitari que acrediti per document expedit per universitat, col·legi professional o organisme públic una formació similar a les indicades i que permeti desenvolupar sense cap limitació totes les funcions del lloc de treball.

Experiència: No es requereix.

Altres observacions: Quan la titulació del professional exigeixi la col·legiació, el cost de la col·legiació serà a compte de la persona que ostenti el lloc de treball.

Caldria evitar tant a la fitxa com a la redacció de les funcions de les bases l'ús de frases genèriques del tipus:

“Assessorar a la Corporació en general, proporcionant la informació sobre temes propis de l'àmbit, procurant un sentit global d'actuació i coherent amb les capacitats de l'organització i els seus recursos.

Elaborar estudis, informes, memòries i plecs de condicions de diversa índole per donar resposta a les necessitats que es presentin en el seu àmbit de treball

Mantenir contactes amb tercers i assistir a les reunions per tal de desenvolupar les tasques assignades”.

O del tipus:

“- Realitzar activitats tècniques i administratives de nivell superior: direcció tècnica i administrativa, gestió, estudi i proposta, preparació de normatives, elaboració d'informes, execució i control.

- Donar suport tècnic al responsable jeràrquic per a la programació d'actuacions i col·laborar en el control i l'avaluació dels procediments emprats, resultats obtinguts, deficiències detectades, etc.

- Elaborar informes tècnics sobre actuacions realitzades i elaborar les propostes per millorar la gestió, estudiant com afecten a l'activitat de l'àmbit els canvis que es puguin produir a l'ordenament jurídic.

- Informar i atendre al públic en assumptes de la seva competència, quan la dificultat tècnica així ho requereixi.

- I, en general, altres de caràcter similar que li siguin atribuïdes”

Atès que totes aquestes frases (que servien per al procés de selecció d'un llicenciat dret, geògraf, arquitecte o qualsevol titulació) no permeten delimitar la necessitat de contractació d'una persona amb les titulacions precises.

La delimitació a la fitxa de les funcions del lloc de treball és la base sobre la que justificar la necessitat d'eligir les titulacions concretes que s'estableixin a les bases.

La valoració dels mèrits en el procés de selecció.

La legislació garanteix que les normes que regulen els processos no poden establir entre els participants diferències que no tinguin una justificació objectiva i raonable i que no siguin proporcionades; així com que els requisits d'accés i criteris de selecció es disposin en termes generals i abstractes, i sempre referits als principis de mèrit i capacitat.

Els tribunals han tingut oportunitat de pronunciar-se en nombroses ocasions en relació amb aquesta qüestió, principalment en valoracions de mèrit com l'experiència prèvia.

Dels casos enjudiciats pels Tribunals, se'n poden extreure conclusions en relació amb la possibilitat de valorar com a mèrit en un procés de selecció que la persona acreditada una titulació amb nivell de màster:

- No s'admetria una doble valoració de la titulació de nivell de màster com a requisit d'accés al procés selectiu i, d'una altra, com a mèrit avaluable en el concurs.
- La titulació de màster per poder ser valorada com a mèrit ha de tenir un contingut ajustat a les tasques per a les quals es convoca la plaça.
- La valoració del mèrit no pot resultar desproporcionada i evidenciar una clara intenció de predeterminar el resultat del concurs a favor de determinades persones.

La valoració dels mèrits l'efectua una comissió administrativa que té certa discrecionalitat tècnica, derivada de la seva condició d'òrgan tècnic dotat de coneixements especialitzats, revestit d'imparcialitat i que té una intervenció directa en les proves realitzades. No obstant això, els Tribunals podrien efectuar una nova valoració si es considera que la comissió ha incorregut en defectes formals substancials, arbitrarietat o desviació de poder.

Les persones que treballen a les administracions estan obligades a col·legiar-se?

Sí, quan la titulació és de col·legiació obligatòria.

En primer lloc, cal tenir clar que l'enginyeria industrial és de col·legiació obligatòria si s'exerceix la professió (Art. 3 del Real Decreto 1332/2000, de 7 de julio, por el que se aprueban los Estatutos Generales de los Colegios Oficiales de Ingenieros Industriales y de su Consejo General).

En segon lloc, indicar que la col·legiació de les persones que treballen a les administracions aquest punt ja està fora de tot dubte.

Els tribunals (Tribunal Constitucional i Tribunal Suprem, entre d'altres) estableixen que quan una titulació és de col·legiació obligatòria les persones que treballen a les administracions públiques exercint la professió tenen també aquesta obligació.

Les sentències han derivat de normatives autonòmiques com la catalana que estableixen, a les seves lleis de col·legis professionals, excepcions de col·legiació per a persones que treballen a les administracions. Per exemple, l'article 38.2 de la Llei catalana 7/2006, de de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals establia:

“El requisit de col·legiació no és necessari si es tracta de personal al servei de les administracions públiques de Catalunya, pel que fa a l'exercici amb caràcter exclusiu de les funcions i les activitats pròpies de llur professió que exerceixen per compte d'aquelles.”

El Tribunal Constitucional ha posat de manifest en nombroses sentències (nº 201/2013, de 5 de desembre, en relació amb l'article 38 de la Llei Catalana 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i col·legis professionals, però en moltes altres com la núm. 46/2013, de 28 de febrer, en relació amb l'article 17.1 de la Llei de l'Assemblea d'Extremadura 11/2002; la núm. 50/2013, de 28 de febrer, en relació amb la Llei 6/2003, del Principat d'Astúries; la núm. 63/2013, de 14 de març, en relació amb l'article 4 de la Llei 10/2003, de 6 de novembre, del Parlament d'Andalusia; etc.) que només una llei estatal pot establir excepcions al règim de col·legiació quan és obligatòria i en tots els casos ha declarat inconstitucionals i nuls aquests articles.

Aquesta obligació de col·legiació està plenament reconeguda per les administracions que, a la pràctica, estan establint expressament criteris en aquest sentit.

El Tribunal Suprem, fins i tot, permet col·legiar “d'ofici” aquestes persones.

La col·legiació no es pot establir com un requisit d'accés al procés de selecció, atès que la persona encara no està exercint la professió, però sí convé que a les bases s'indiqui que la persona amb titulació d'enginyeria industrial que resulti seleccionada haurà de col·legiar-se, atès que exercirà la professió i que, si escau, aquest requisit s'haurà d'acreditar en el moment de la presa de possessió.

Àrea Jurídica d'Enginyers Industrials de Catalunya
Juliol de 2024